

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-н Жана Атанасова Янкова
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2. Педагогика
докторска програма Специална педагогика

Автор: Варвара Григориос Ставропулу

Тема: „Съвместното учене и междуличностно общуване на ученици с нарушения от аутистичния спектър в средното училище“

Научен ръководител: проф. д-р Цанка Попзлатева

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-38-403 / 13.07.2022 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Съвместното учене и междуличностно общуване на ученици с нарушения от аутистичния спектър в средното училище“ за придобиване на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование: **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.2. Педагогика**, докторска програма **Специална педагогика** с обучение на английски език.

Автор на дисертационния труд е **Варвара Григориос Ставропулу** – редовна докторантка към катедра "Специална педагогика и логопедия", с научен ръководител **проф. д-р Цанка Златева Попзлатева**, СУ „Св. Климент Охридски“

Представеният от **Варвара Ставропулу** комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Процедурните правила за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, като включва всички необходими документи.

2. Актуалност на тематиката

Темата на дисертационното изследване е актуална, тъй като в специалната литература проблемът за обучението на учениците от аутистичния спектър е широко изследван, но изграждането на отношението на учителите към съвместното учене и общуване на ученици с разстройства от аутистичния спектър и ученици с типично развитие, в училищното образование е сравнително малко проучван.

Изследваната проблематика попада в интердисциплинарната област на приобщащото и специалното образование, защото изследва влиянието на комплексните фактори, които влияят върху изграждането на отношението на учителите към ученици с разстройства от аутистичния спектър в училищното обучение.

3. Познаване на проблема

Докторантката познава много добре базисната проблематика относно приобщаването на учениците с разстройства от аутистичния спектър. В този аспект са анализирани 179 литературни източници, които са коректно използвани при теоретичния анализ, като са очертани и различията в гледните точки на авторите. Теоретичните постановки по изследвания проблем са представени цялостно, многоаспектно и в дълбочина. Изследователският фокус се конкретизира чрез формулираните шест хипотези, свързани с измерване: на обективните независими фактори като пол, възраст, образователно ниво; на педагогическият опит; на субективните независими фактори, свързани с характеристиките на ученика с разстройства от аутистичния спектър и нагласите на учителите към учениците от аутистичния спектър.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследването предполага обективното постигане на предвидената цел, решаването на задачите в теоретичен и практичен план както и потвърждаването или отхвърлянето на хипотезите произлизащи от оформения дизайн на изследването. За целите на изследването е създаден въпросник за учители, които е съставен от две части.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разработен в обем на 207 страници основен текст с 1 приложение. Изследването е структурирано в две части - теоретична и емпирична. В теоретичната част изследователският проблем се представя историческото развитие на разстройството от аутистичния спектър, дефиниции и диагностични критерии,

причини, разпространение, коморбидност, симптоми и клинична характеристика, диагноза, справяне. Във втора глава е представено приобщаващото образование за ученици с разстройство от аутистичния спектър.

В трета глава озаглавена „Фактори, влияещи на включването на аутистични ученици и ролята на учителите“, докторантката представя социалните, поведенческите и мултикултурните фактори като и интервенции, базирани на поведенчески-аналитичния подход, на натуралистично-аналитичния подход, на взаимодействието на връстници.

В глава четвърта е представена методологията на изследването. Емпиричната част е изпълнена прецизно със съответната статистическа обработка и дискусия на резултатите в глава пета. В края на разработката е оформено заключение.

Научните приноси на дисертационното изследване могат да се сведат до теоретико-методологически и научно-приложни:

- в теоретичен план изследването допринася значително за обогатяване на съществуващата теория относно ролята на учителите за приобщаване на ученици с разстройство от аутистичния спектър и разработването на интервенционни програми за тях.
- създаден е авторски въпросник за нагласите на учителите относно приобщаващото образование на ученици с разстройство от аутистичния спектър в Р Гърция.
- разкрити са факторите, които влияят върху нагласите на учителите за включване на ученици с разстройство от аутистичния спектър в процеса на обучението.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите по темата на дисертационния труд са четири и отговарят на изискванията на СУ „Св. Климент Охридски“. Приемам, че текстът, получените резултати и очертаните приноси в дисертационния труд на докторантката Варвара Григориос Ставропулу са изцяло нейно лично дело.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Той отговаря на изискванията и представя последователността и реализацията на изследователските цели и задачи.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на докторантката да разработи учебни програми за допълнителна квалификация на учителите относно нагласите към ученици с разстройство от аутистичния спектър

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Варвара Григориос Ставропулу притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и да предложа на научното жури да присъди научната степен “доктор” на **Варвара Григориос Ставропулу** в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Специална педагогика.

12. 10. 2022 г.

Изготвил становището:

проф.дпн Жана Атанасова Янкова